

Oud-inspecteur Dirk van der Heide schrijft boek vol scheldnamen

Tellerlikkers, straotsliepers, poepen en mollebonen

■ GRONINGEN - Tellerlikkers, straotsliepers, poepen en mollebonen, ze komen allemaal aan bod in het 'Groot Schimpnamenboek van Nederland' van Dirk van der Heide (63) uit Leens. De oud-inspecteur en voormalig moordzaken-coördinator van de Rijkspolitie zag kans veel van de schimp- en scheldnamen die Nederland rijk is, op te sporen. Het resultaat mag er zijn.

Door **Pieter Broesder**

Van der Heide verzamelde 3.500 bijnamen. Per provincie wordt in het boek per streek, dorp en stad tekst en uitleg gegeven over het ontstaan en de betekenis van de namen. Bijnamen die vaak zijn ontstaan in een ver verleden. Jan Woldring uit Eenrum, de leerling van Marten Toonder die vorig jaar de tekeningen maakte voor Van der Heides boekje met scheldnamen uit de provincie Groningen, verzorgde ook dit keer de illustraties. En de Groninger streektaal-functionaris Siemon Reker ging onder meer in op de taalkundige aspecten van de gevonden benamingen. 'Van der Heide is vooral op zoek geweest naar de herkomst van de vormen en zocht bij voorkeur naar het verhaal achter de verwerking of de geboorte van de naam,' schrijft Reker. 'Het zijn in het algemeen flauwige, wat pesterige benamingen waarvan het de

vraag is hoe actief het leven is dat ze nog leiden. Voorzover ze bekendheid genieten, geldt dat vooral in de kleine omgeving van de aangeduide plaats'.

Volgens Van der Heide weten inwoners van bepaalde plaatsen vaak niet eens (meer) dat hun dorp of stad een bepaalde schimpnaam draagt. Van der Heide: „Bekend of niet bekend, door mij zijn de namen niet bedacht. En ooit zal er iemand zijn geweest die voor het eerst met een naam naar buiten kwam.”

Kranten

Zeker 45 jaar heeft hij aan het verzamelen van scheldwoorden besteed. Niet voortdurend, maar iedere keer als hij er een hoorde pende hij mee. Ook speurde hij kranten en weekbladen na op zaken die met oude zegswijzen, gebruiken en voorwerpen en taal te maken hebben. In zijn domicilie, de museumboerderij Welgelegen naast Borg Verhildersum, resulteerde het in zes eerder verschenen boeken als *De taal van oud gereedschap* en *Schelden, schelden dut nait zeer*.

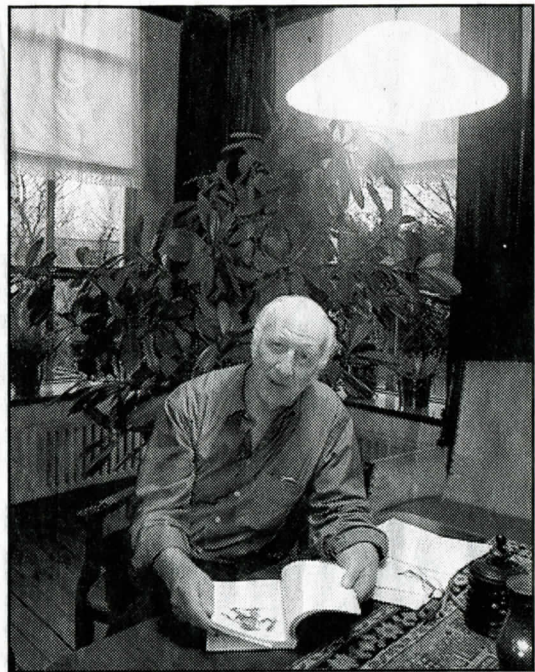
Van der Heide: „Mijn vroegere buurman Jans van der Molen in Uithuizermeeden heeft mij met zijn verhalen over vroeger aangestoken en enthousiast gemaakt. Die man, een boerenar-

beider, wist ongelofelijk veel. Hij was van alle markten thuis en kon zo boeiend vertellen dat ik dacht: dit moet ik opschrijven. Dit mag niet verloren gaan.” Hoewel hij uitgebreid research heeft gevoerd is het naslagwerk niet compleet. „Een boek als dit kan natuurlijk nooit helemaal volledig zijn. En dat pretenderen we ook niet. In het tweede druk nemen we alle binnengekomen wijzigingen mee.”

Universiteit

Oorspronkelijk zou het een naslagwerk worden met scheldnamen uit heel het Nederlandstalig gebied en uit Ost-Friesland in Duitsland. „Dat project bleek iets te hoog gegrepen. Maar misschien dat het uiteindelijk toch van komt. Medewerkers van de universiteit van Leuven in België hebben zich bereid verklaard onderzoek te willen doen in Vlaanderen.” Stilzitten doet Van der Heide zeker niet. De oud-inspecteur die zich onlangs nog bereid verklaarde samen met anderen politie en justitie in Groningen te willen helpen met de vele onopgeloste moordzaken in de provincie, werkt ook al weer aan andere boeken. „Ach ja, stilzitten is ook niet alles.”

Schimpnamen van Nederland is een uitgave van Profiel BV Uitgeverij in Bedum en kost fl.37,50. Het is verkrijgbaar in de boekhandel.

▲ Dirk van der Heide werkt al weer aan andere boeken: „Ach ja, stilzitten is ook niet alles.”

Foto:Dennis Beek